

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közsegek, közsegi előjárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tanítók, közsegi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztár! osek- és kléring 10,489. szám

Ész nélkül.

Irta: Okolicsányi László orsz. képv.

Khuen Héderváry gróf és miniszter társai a képviselőház hétfői ülésében, mint Magyarország új kormánya bemutatkoztak és elfoglalták helyeiket a bársonyszékekben.

Ezt a bemutatkozást a Ház minden oldalán szokatlan izgalom előzte meg, amely nagyon érthető is, ha meggondoljuk ennek a bemutatkozásnak alkotmány jogi jelentőségét.

Hat férfi a király által reájuk ruházott hatalommal felruházva belép a képviselőházba, amelyben nekik egyetlen egy hívük sincs s amely Házban politikai törekvéseik és terveik egyetlen támogató szavazatra sem számíthat. Belépnek pedig úgy, hogy mindenki tudja róluk, hogy nem hoznak magukkal semmit a nemzet bajainak orvoslására, az ország jogainak érvényesítésére, a nemzeti állam követelményeinek és érdekeinek kielégítésére, nem hoznak semmit abból a gazdag nagy nemzeti programból, amelynek teljessége a nemzet vágyakozásának végcélját képezi és amelynek egy része is elég lett volna arra, hogy nekik hivatást, barátokat szerezzen. Nemcsak nem hoznak semmit, hanem azzal a szándékkal, azzal a feladattal jönnek, hogy letörjék a nemzet akaratát, elfojtsák a nemzet vágyait, sőt mindenkorra elnémissák a nemzet követeléseit és újra feltámaszák azt az öt év előtt megbukott rendszert, amely a parlamentet csak az abszolút uralkodói akarat palástolásának eszközévé tette midőn a felülről jött minden kívánságot sietett kielégíteni, de a nemzet kívánságainak sem nem tudott, sem nem akart érvényt szerezni.

Az új kormánynak ezen törekvéseire engedett következtetni már programjának kifejtése előtt is az a körülmény, hogy ez a kormány annak az előző kormánynak helyét foglalja el, amelynek éppen azért kellett helyéről távoznia, mert a nemzeti jogok érvényesítését követelte az uralkodóval szemben s ezen követelésének nem tudott érvényt szerezni, mivel a képviselőház legnagyobb pártja, a Justh-párt ellene fordult.

A Justh kormányellenes és koalíció-ellenes állásfoglalásának természetes következménye volt tehát egy a nemzeti aspiráció elfojtására s a nemzeti akarat letörésére kiküldött kormány ki-

nevezése s ezt a következményt hónapokkal előreláthatta minden a viszonyokkal ismerős politikus.

Előre látta-e ezt Justh Gyula és pártja is, — nem tudom, de ha ezt előre nem látták, akkor politikai előrelátásuknak olyan csekély mértékéről tettek tanúságot, amely őket a politikai vezetés szerepére teljesen képtelenné teszi. A hibát azonban — bármilyen nagy és súlyos is volt — némileg jóvá teheték volna akkor, mikor az, amit ők idéztek föl — az új kormány kinevezése — bekövetkezett és látták, hogy az nem úgy következett be, ahogy ők szeretnék volna.

Akik tehát fokozott izgalommal és kíváncsisággal várták az új kormány bemutatkozását a képviselőházban, azok leginkább arra voltak kíváncsiak, miképpen fog a Justh-párt segédkezet nyújtani ahhoz, hogy ezt a nemzeti törekvések letörésére ideküldött kormányt megjelenésének első napján kidobják, kiverjék a nemzet gyűléséből.

Meglehetett volna tenni, meg is kellett volna tenni.

Ha az a képviselőház, amelynek a mult hétfői ülésén egybegyűlt mintegy négyszáz tagja között a kormány iránti bizalmatlanság tekintetében teljes egyértelműség uralkodott, higgadt komolysággal és önértékes nyugalommal fogadta volna a félelemtől remegve belépő hat minisztert és Khuen-Héderváry gróf silány programjának felolvasása után megtörtént volna a bizalmatlansági nyilatkozatnak komoly és tartalmas indokolása, mindegyik párt részéről azután pedig a bizalmatlanságot kifejező határozati javaslat megszavazása, ezzel a parlament méltóságának és tekintélyének teljes megővése mellett a nemzet ellen vállalkozó miniszter urak ki lettek volna verve abból a nemzetgyűlésből, amelyben nekik sem gyökerük, sem helyük nincs.

A parlamentnek ilyen magatartásával ki lett volna fejezve és a királynak és az országnak tudtára lett volna adva, hogy azokkal a miniszterekkel, akik a nemzet ellen vonulnak harcba, nem bocsátkoznak tárgyalásba a nemzet választottjai.

A parlamentnek ilyen magatartása által a kormány rá lett volna kényszerítve arra, hogy a kormány azonnal levonja a következtetést, saját programjából, amennyiben ezen határozott és merev visszautasítás nyilvánvalóvá tette volna, hogy a mostani

országgyűlés közreműködésére nem számíthat s ennél fogva, ha alkotmányosságának csak látszatát is meg akarja őrizni, mielőbb sőt azonnal a ház felosztatásához és az új választások elrendeléséhez kell nyulnia.

A képviselőház ilyen állásfoglalása tehát lehetetlenné tette volna az új kormánynak a parlamentben egy napig való megmaradását is és siettetne volna a nyílt harcot a nemzeti törekvések képviselői s a nemzet törekvései letörésére kiküldött kormány között. A nyílt harc siettetése közelebb hozta volna az országot a válság befejezéséhez, a rendezett állapotok és nyugodt kormányzás lehetőségéhez. Ez tehát oly eljárás lett volna, amely az ország érdekeit szolgálja.

Azonban nem ez történt. Történt a hétfői ülésen éktelen zajongás és kiabálás, amely természetesen nem ijesztett meg senkit, legkevésbé az új kormány tagjait, akik igen jól tudták, hogy ettől a lármától egy hajuk szála sem görbül meg. Történtek vad szenvedéllyel kitörő támadások a képviselőház szelidlekű elnöke ellen, akinek egyik-másik nem egészen szabatos, de egy kis jóakarattal mellett néhány szóval helyreigazítható kifejezésébe a Justh-párt belekötött s afelett hosszas vitát indított, mintha az ország minden érdekénél fontosabb érdek lett volna annak a bebizonyítása, hogy Justh Gyula jobban tudott elnökölni, mint a Kossuth-párti Gál Sándor. Ugyancsak a Justh-párt indított egy hosszadalmas házszabály-vitát, amelyben a házszabályok 129. §-ában beleakart magyarázni valamit, ami abban nincs benne és meg akarta akadályozni azt, hogy a kormány által benyújtott törvényjavaslatok a bizottsághoz utasítsanak, holott a házszabály világosan rendeli, hogy a miniszterium által beterjesztett törvényjavaslatoktól a bizottsági tárgyalást megtagadni nem lehet. A vitát pedig azok rendezték, akiknek álláspontját a bizottságok többsége képviseli s így semmi érdekük sem lehetett abban, hogy a bizottságokhoz való utalást megakadályozzák, mert hiszen a bizottságok az ő álláspontjukat juttatták volna kifejezésre.

Amíg pedig ez a zajongás, szenvedélyeskedés és házszabály-vita tombolt a házban, az alatt Khuen-Héderváry és társai megmelegedtek a bársonyszékekben, kezdték magukat otthonosan

érezni abban a légkörben, a melyt az a kéjes látványt nyújtott nekik, hogy a nemzet kurucai nem ők ellenük, hanem egymás ellen röptik nyilaikat. Az ülés végén pedig a kormány tagjai jóízűt nevetettek marokba a fölött, hogy a tanácskozásokra szánt idő eltelt a nélkül, hogy a ház nekik bizalmatlanságot szavazott volna. A lármázók, a szenvedélyeskedők pedig ijedten kaphattak fejközhöz, hogy hát mi is lett a bizalmatlansági határozattal, amelyet meg akartak volna szavazni! Mi lett?

Hát az lett vele, hogy ugyanaz a párt, a mely a bizalmatlansági indítványt benyújtotta, azt el is tette. Másnap már sokkal nyugodtabb lélekkel mehettek be Khuen-Héderváry gróf a házba s nyugodtan válaszolhatott, tárgyalhat, alkudozhat, hiszen beszélnek, hiszen tárgyalnak vele s akinek a hiusága megkívánja, hogy beszéljen és nevével olvassa a lapokban, az elmondhat hosszú beszédeket a következő napokban. — A beszédek árjában ellaposodik a vita, az unalom kiüzi a házból a képviselőket, a kormány nyugodtan ül helyén, — a bizalmatlansági indítvány pedig a sok szó áradatában megfulad és a ház irattárában eltemetetik. Vajjon ezt akarta-e a Justh-párt? Vagy az, amit csinált, megint nem úgy történt, ahogyan ők kívánták?

Az előrelátásnak hiányát elébb csak abban láttuk, hogy egy kormány megbuktatásának következményeit előre nem tudták látni. Most azonban azt látjuk, hogy még egy képviselőháznak a lefolyását sem tudják tervszerűen biztosítani.

Ilyen eredmények után azt a meggyőződésünket kell kimondanunk, hogy akik ily súlyos hibákat követnek el, azok ész nélkül csinálnak politikát.

A képviselőházat elnapolták.

Pénteken még vagy 25 szónok volt feliratkozva, akik a Héderváry kormány kinevezése fölött megindult és öt napig tartott vitában részt venni kívántak. Azonban hiútelenség fordulat következett. Az összes szónokok visszaléptek. Egyedül Andrassy gróf maradt a listán, a kinek beszéde végeztével a képviselőház Khuen-Héderváry kormányának bizalmatlanságot szavazott. Erre Héderváry királyi kéziratot vett elő és azzal a képviselőházat ex-lexben, tehát alkotmányellenesen, a törvény világos rendelkezése ellenére, folyó évi március hó 24-ikéig elnapolta. Ez

ellen aztán Apponyi Albert gróf, sőt még Andrássy is, aki mostanában kétszínű játékot űz, tiltakoztak és a tényt alkotmányellenesnek nyilvánították. Különben a képviselőház határozatilag a kormánynak az adószedést és ujoncállítást megtiltotta. Elnapoltatta tehát az országgyűlést a grancsár, mert Tisza, Andrássy és Wekerle közbejöttével, új pártalakulást tervez, ha a függetlenségiek ezt idejekorán egyértelmű eljárásukkal meg nem akadályozzák. Kossuth Ferenc pécsi beszéde szerint: a közös munkára hajlandó elemeket egy táborba kell gyűjteni, de ez a tábor a magyar nemzet szívében élő igazi függetlenségi lobogó alatt tömörüljön. A 67-es akarnokságnak már befellegzett. Most csak a 48-as függetlenség következhetik akár akarja ezt Bécs, akár nem.

Jönnek a siketnémák!

(G. I.) Mennyire boldog az anya, mikor szívének magzata az első szót elrebegi ajakán. A földi örömek ezer árja költözik be a családi fészekbe. Megelégedés és a jövő számtalan édes reménye játsza verőfényes játekát a legszentebb helyen, a család szentélyében. Szólásra nyílik a kised ajaka s megnyitja szülői részére a megnyugvás áldásának forrását. Az idő elforgásával megjön a nyelv könnyedsége, a sz. bősege; a hangokat szótagokká, ezeket meg szavakká racsolja vagy gammacizálja az apróság. A szellemi élet e képzelő tevékenységi fokában kedves lesz szülői előtt, környezete gyönyörrel néz rá s eredeti gondolatairól, szép reményeket jósol neki, életének még első éveiben.

De ha nem mozdul beszédre az élő ajak, csak a mozdulatok, arcjátékok, taglejtések árulják el a lélek vágyait, az elme gondolatát, a szívben kiforró szeretet érzését, — oh akkor, szájalommal megy el mellette minden ember, s a szülő — kinek elhivatása gyermekét boldoggá tenni és úgy látni — megfojtott reményének mélységes fájdalmaitól hajszolva menekül a nagy világ elől — elsírni életét, melyet büntetésképpen mért reá az Ur!

A világ itéletétől s főképp a guny és szánakozástól többé-kevésbé mindenki tart. A szülő és ember, egyed a nagy tömegből, ki a tömeg jellemvonásának miniatűr képét magán viseli. Mit tenne ő mást, mint a tömeg! Itél, gondolkozik és szánalmas kétségbeeséssel nézi gyermekének szomorú sorsát, — egy vigasztaló tudat alakul egész valójában, a maga sötét és borzalmas hátterével: „Hátha az Isten elveszi.“

Hány ilyen szerencsétlen gondolkozású szülő van e drága hazában, kik kínos vergődéssel nézik siketnéma gyermekük növekedését, s hányan vannak, kik cégéres felfogással a gyermek jövőjét a koldus-tarisznya hordozására irányítják, sőt kényszerítik!

A gyermekből felnőtt férfi lesz, bejut az élet örlő malomkövei közé, hol a munkabíró kar vesztegelni kényszerült s mint ilyen haszontalan pária lett a nemzet testén; barangolása a gunytól megjegécesedett ingerültsége miatt megvetett lesz mindenkitől s szégyene a bánatos szülőnek.

A ferde társadalmi nézet, a polgárok vastag közönyének eredménye, hogy a XX-ik században Magyarországon 10—15 ezer ilyen elhanyagolt férfi tengődik.

Tizenhat siketnéma intézetünk évtizedes munkája dönti halomszámra a ferde véleményeket s teremt óriási nehézségek közepette a szerencsétlen némákból munkás embereket és hasznos honpolgárokat főleg a szegényes kisipar terén. Beigazolt tény, hogy az ép és teljes érzékű emberek munkában, szorgalomban, erőben megsem közelítik a némákból lett iparosokat és mégis ezek sorsa iránt csöppnyi érdeklődéssel sem vagyunk; hagyjuk őket eddigi vigasztalhatatlan sorsukban tengődni s a némákért küzködő intézményeket az anyagaik szükségében vergődni.

Vastag közöny tartja fogva a lelkeket! Hányszor kopogtak be akár melyik siketnéma intézet igazgatója lelkesítő felhívásával ajtónkon, a szeretet ünnepén, a szeretet nevében! És mi hidegen taszítjuk el magunktól! Azt se kérdezzük: Honnan jöttél, mit akarsz? Bűnösen vonjuk el a haza oltárától az áldozatot, megtagadjuk hazaszeretetünket, megkötjük hazánk jólétét, nagyságát, erősségét egy pár áldozati fillér megvonása által.

Válságos idöket élünk. Hazánkban a munkás karra égető szükség van, hisz minden évben vérzik hűtelen fiaitól a haza. Gondolkozzunk!

Nem lehetne-e pótolni az évi veszteséget, ha a siketnémákat sötét sorsuktól megszabadítjuk és vissza adjuk őket a munkának? Ez nekik a hivatásuk! A társadalom közönye tompította és fojtja meg bennük a munka érzését, melyet a természet a halló és beszédszervek elvonása miatt fokozva adott meg nekik. Parányi jóakaratu érdeklődés, csekély anyagi áldozatunk áldásos váltságuk lesz.

Ne vesztegeljünk tehát! Fogadjuk őket szeretettel városunkban. Menjünk el minél számosabbar a bemutató előadásukra, győződjünk meg, hogy nincsenek elveszve a hazára nézve, ha feláll mellettiük az emberi szeretet. A gyógypedagógia nagy arányú fejlődésével értékes emberekké nevelik az önfeláldozó tanárok, kik szeretettel kérnek mindenkit a támogatásra. Siessünk leróni tartozásunkat, mit könnyelműen megvontunk tőlük, pótoljuk a vétkes mulasztásokat; a nekik adott fillér a hazaszeretet legnemesebb áldozata. Jertek hát ez áldozatra!

A szegénységről és gazdagságról.

(Folyt. és vége.)

Oh! a Mester! Oh a Mestert meg kell érteni! Mert a ki őt meg nem érti, azt a betű megöli!

Jézus Krisztust meg kell érteni és őt csak az tudja igazán megérteni, aki szívben, lélekben, elméjében: idealista! Ő maga nem irt soha egy szót se, csak tanított; a Bibliában való részvétele ez alapon: passzív. Active: élt — és tanított! Tanításait az Apostolok foglalták írásba és tanítása körül, két ezredév alatt végtelen nagy irodalom keletkezett. Tanítását sokféleképpen magyarázzák. Én azokat a magyarázatokat foga-

dom el, a melyek a szeretet vallását a legmagasztosabb eszményképek követése alapján kívánják megvalósítani. Tüzet hozott Ő a világra; az eszmék iránti rajongás szent tüzét! Tul tesz Platón! És a ki Jézus Krisztust jól megérti, az megérti a földi dolgokat s végeredményül nem ad ösdi magyarázatokat.

Nem rajongott a Mester a földi szenvedések látásán, nem is szánkcionálta azokat, — sőt — enyhítő balszámot csepegtetett rájuk! Nem hirdette az askétaságot, de hirdette, ha askétasággal nyomorit meg a sors változó keze: viseld azt főnnséges nyugalommal! Ezt hirdette az embernek fia, ki csupa szív és csupa szeretet! Aki nemcsak hogy nem askéta, — s ha bőjtöl: kegyelethől bőjtöl, aki nemcsak, hogy nem askéta, hanem a sors által askétákká formált nyomorult emberek testéről, lelkéről kész levegni! mindig és le is veszi a szenvedéseket a szeretet, az Isten nevében!

Az embernek fia miért törli le a szenvedők keserves könnyeit, miért orvosa a testi és lelki betegeknek? miért kívánja a földön hemzsegő reitenetes ellentéteket kiegyenlíteni szellemi és anyagi téreken egyaránt? Eszményi téreken miért hirdeti az önfeláldozó szeretet magasztosságát, anyagi téreken miért az adakozó szeretet munkáját? Hogy közelebb hozza a szíveket egymáshoz, hogy áthidalja a születés, a rang és pénz okozta korlátokat az emberi egyenlőség szent ideája alapján. És parancsolja a türelmet! A türelmet, az idő munkáját, az idő munkájának türelmes bevárását: az ideák megvalósulásában. Sokan nem értik ezt meg. És ezért tévednek azok, a kik erőszakos kezekkel akarják a világ dolgait rendezni. Az ideák és ideálok munkáját meg kell várni! Ha bizol az ideákban és ideálokban, — bizatsz idők eljövételében! Krisztusi türelem! Kevesen értik, nagyon kevesen! És fájdalom, nagyon sokan félre magyarázzák!

Jézus Krisztus a türelem alatt, — régi beszéd ma már — hogy nem a birkatürelmet értette. Jézus Krisztus azt hirdette, hogy az Isten mennyekben van, a mennyek országa pedig mi bennünk van, így tehát bennünk él és munkál az élő Isten. Ő a türelem alatt mást értett, méltó és magasztos cselekedetet ahhoz a lényhez, ki az arcán az Isten képét, szívében magát az Istenséget hordozza! Nem azt hirdette a Krisztus, hogy türed el a sors viharait összegugott kézzel mindaddig, amíg az agyagos földdel ölelkezel, oh nem, — nem azt hirdeti, hogyha sorscsapásér, várjad a sültgalamb repülését, — hanem hirdeti, hogy zugolódás nélkül vedd a történt dolgokat és fo-háskodjál és megacélosodott hittel, szívvel, karral dolgozzál sorsod jobbra fordulását.

Türj, de ne bambán, birkamódra, hanem ésszel, hittel, bizalommal, munkás jövőddel...! És különösen: ne zugolódj!

Sok szegény ember van a világon. Sokkal több a szegények száma, mint a gazdagoké. A szegénység oka magában a dolog logikájában. Tényleg ördögi logika a gazdagság kérdése! De érthető, — egyszerű. A fillér nehezebben teremti meg a

másik fillért, mint a két fillér a harmadikat. Itt van az ördögös logika! És ez hova tovább még ördögösebb, ha arról beszélünk, hogy a korona milyen könnyen szüli meg a fölötté lévő egy fillért s a millió korona a másik milliót. Itt van az ördög. A „Moloch“, a „Mammon.“ Az egyszerű székely ezt szíve szerint is kifejez: a pénznek ördöge van s oda siet a hol sok van!

A szegénység és gazdagság, ez a nagyfontosságú különbség meg volt és meg is lesz az emberi életben mindig. Természetszerű és végtelen egyszerű dolog ez. Ez életszükséglet! Mint a hogyan a természetben árny a fényvel van összemerve, éjjel és nappal vállalja egymást, küzd a jó és rossz kezdettől fogva. De tagadom, hogy a szegénység minden körülmények között a boldogság akadályja lenne és a gazdagság minden körülmények között: boldogítana.

Az emberi boldogság izgat ma minden jóra való elmét és annak az elképzelhető legnagyobb foku megteremtése, — mindenki részére. Nem a szegénység és gazdagság megszűntetése a cél, ez egyszerűen lehetetlen, hanem az ember boldogtalanság kiküszöblése s a mennyiben az anyagi élet ezzel karöltve jár, a nyomasztó szegénység megszüntetése, — ez a cél! Ha valaki szegény, de nem elviselhetetlen, türelmetlen szegény: lehet boldogabb, sőt határozottan boldogabb is, mint sok-sok gazdag ember, akinek se szeri, se száma az arany és ezüst holmi sokaságában, — de testben, lélekben csak ő tudja, hogy mit érez!

Én az ideális társadalom kérdését nem a szegénység és gazdagság végleges megszűnésében, de keresem az emberi boldogság és boldogtalanság kérdésében...

A szegénység igaz, hogy iskola, de megvetem azt a tételt, hogy büntetés volna. Oh! a teremtésben az Isten munkájában magasztosabb célt látok, valahányszor szegény és gazdag emberre gondolok: utat a tökéletesedésre, de nem büntetést! Hiszen mi nem vagyunk Istenek, csak emberek, de az emberek törvénye sem azért sujt valakit, hogy büntessen, hanem hogy megjavítsa, tökéletesítse! Bűnnek, kimondhatatlan igaz bűnnek tartanám azt a gondolatot, ha a szegény emberre úgy tekintenek, mint egy nyomorult büntetett lényre. Nehéz iskolában küzd a szegény ember s ezért a nehéz küzdelemért írom oda jól kiérdemelt diplomájára, hogy szeretem, hogy imádom... és saját magam iránt is tisztelettel vagyok: a szegénységemért...

Gyönyörű problémák ezek! És gyönyörűek azok e problémák, melyeket ezek a meglévők felvetnek!

Csak a legszükségesebbek elmondására támaszkodtam. Ne féljen tehát senki az ideális társadalom főnnséges gondolatával foglalkozni. Így foglalkozni véle: emberszeretet, hazafiság és nem „vörös“ szocializmus! De az ideális társadalmat ne csupán a szegénység és gazdagság kérdésében keressük, hanem az emberi boldogság és boldogtalanság kérdésében. Mert míg a szegénység és gazdagság esetleges kiegyenlítése utópia, lehetetlenség és az is marad mindörökké, — addig az emberi bol-

dogság teljessé való tétele: lépésről-lépésre megvalósítható ideális cél (Háromszor annyi embert képes a föld, ez az édes, drága föld eltartani tökéletes boldogságban, mint ma pedig: több, mint 800 millió embert hordoz a hátán ma!)

Csak hogy e minden embert boldogító ideális cél eléréséhez két nagy dolog szükséges: a szív és ész zsenialitásának kiképzése. A valódi műveltség! Az igaz ember szeretet!

A nyomasztó szegénység enyhítése mellett: a szív és ész zsenialitásának tökéletes kiművelésére törekedjünk.

Székelykeresztúron, 1910. jan. 21.

Horváth Lajos.

HIREK.

— **Nemzeti ellenállás.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága február 3-án rendkívüli közgyűlést tart. Használjuk fel az alkalmat politikai állásfoglalásunk erősítésére. Nyilatkozzék a bizottság jövődó magatartásáról. Vegye tudomásul, hogy a képviselőház pénteki határozata a vármegyéket alkotmányvédő hagyományaikra emlékezteti.

— **Egy jelenet a sok közül.** Székely iparosaink állandó panaszszal vannak tele, hogy nincs munkájuk. Drága a megélhetés ezzel szemben pedig hiányzik a közönség támogatása. Valamikor a közönség panaszkodott, hogy megfelelő szakképzettséggel bíró iparosok nincsenek. Ma már minden egyes székelyföldi városban — hála Kossuth Ferenc akkori kereskedelmi miniszter alyai gondoskodásának — szaktanfolyamok rendezésével és az iparosok érdeklődésének felkeltése révén, ez a régi panasz megszűnt. Iparosaink műveltsége, munkaképessége megnövekedett. Így állván a dolog, nem kis meglepetést keltett egyik székely városban az a szomorú körülmény, hogy az ipariskolai mulasztásért megidézett legjobb szabómester éppen a bíraskodásra hivatott városi választott tisztviselőt, fővárosból rendelt ruhapróbán találta — a hivatalban... A kitünően fizető, elkelő kommitens elvesztése felett érzett fájdalom, valóságos keserűséggel teljes panaszhangokat hívott elő a derék iparos ajkaira. Es ennek az iparosnak igaz van. Ha a legtehetségesebb tisztviselőkar nem támogatja iparos polgárságunkat; ha elvonja és más városok iparosainak adja a kenyeret biztosító megrendeléseit — még pedig indokolatlanul; ha aztán keresete nem lesz a pótdót fizető polgárságnak, akkor pusztulás, vesztés és romlás következhetik ebből. Ezt pedig egyetlen hazafi sem akarhatja. Mind eme indokok alapján, arra kérjük azokat, akiket illet: azokat, akikben a hazafias érzés amienk iránt ki nem halt: becsljük meg legalább azt, amivel rendelkezünk és ne küldjük filléreinket oda, honnan támogatást magunk sem nyerhetünk.

— **Jelmezes fillérestély.** A helybeli polgári önképző és segélyező egyesület folyó évi február 6-án jelmezes fillérestélyt rendez. E régi jóhírű kedélyes mulatságra már most felhívjuk közönségünk figyelmét.

— **A cipészipari szaktanfolyam** tegnap befejezést nyert. E tanfolyam négy hétig tartott és azt Hegedűs Ferenc cipészipari szaktanító vezette kiváló sikerrel, akit még Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter küldött volt ki Kolozsvárról. Cipész iparosaink Székelyudvarhelyről tizenhárman vettek részt a tanfolyamon, melyen a legszebb sikert mutatták fel szorgalmas, odaadó munkásságukkal. A tanfolyam főbb tárgyai: lábismeret, annak csontrendszere, rendes és hibás lábakra való szabás, kaptafa alakítás, valamint a szabásminták készítése. A tanfolyam ellenőrzésével Ferenczi Ignác állami szakellenőr volt megbízva, aki a bezárási ünnepélyen résztvett és teljes meglepedését nyilvánította. Nagy szeretettel viseltetett az egész tanfolyam alatt Hargita Nándor áll. szakiskolai igazgató, aki egy a megnyitáskor, mint most a befejezésnél lendületes beszédet mondott, buzdítván iparosainkat.

— **Képezdei hangverseny.** A székelykeresztúri állami tanítóképző-intézet ifjúságának szombaton (február 5-én) a Walter-féle díszteremben, segítő pénztára javára rendezendő táncos egybekötött hangversenyére széleskörű előkészületek folynak. A közönség körében általános érdeklődés nyilvánul. Lengyel Gyula tanár, r. b. elnökkel élén, a rendező bizottság mindent elkövet, hogy a képezdei ifjúság eme jóhírű mulatsága méltó legyen előző társaihoz. A műsor nyolc válogatott pontból áll. Egyik kedvesebb a másiknál, de mindannyi sikeréről a működők aravalósága garanciát nyújt. A mi pedig a táncmulatságot illeti, arra a derék ifjúság nyújt biztositékot, hogy egyetlen hölgy sem marad táncolás nélkül.

— **Erdélyrészi vásárok.** Február 1-én Nagyekemező, Szászsztygyörgy, Teke, 2-án Somkerék, 3-án Barót, Etéd, Gyéres, Gyergyódiiró, Katona, Prázsmár, Szamosujvár, Ujegyház, 4-én Zabola, 5-én Olálaposbánya, Szásznádas, 6-án Magyaros, Nagymás, Vámosgálfalva, 7-én Küküllővár, 8-án Bánfihunyad, 9-én Kőszvényes, 10-kén Bonyha, Nagyilonda, Szilágyesb, 11-én Hosszúfalva, Kovászna, Szászbanyicza, 12-kén Torda.

— **Kálvin-estély.** A helybeli ref. egyházközség ma jan. 30-án (vasárnap) d. u. 5 órakor, a ref. kollegium tornacsarnokában tartja negyedik kálvin-estélyét, melyre a rendezők a következő érdekes és változatos programot állították össze: 1. A gyülekezet éneke: Mint a szép hives patakra. Zsolt. XLII. I. v. 2. Szaval. Sebess József, koll. tornatanár. 3. Énekel: Bod Etelka, harmoniumon kíséri: Schaffent Frigyesné. 4. Felolvasás: tartja Gönczi Lajos, koll. igazgató. 5. Énekel: Palló Imre, zongorán kíséri Dobó Zoltánné. 6. Mi a haza, melodráma, Abrányitól. Előadja: Józsa Emma, zongorán kíséri Jakab Miklósné. 7. Elnöki zárszó. 8. A gyülekezet éneke: Áld meg Ur Isten... Ezen estélyre a belépés ingyenes és az érdeklődő közönség e helyen tisztelettel meghívatik. Kegyes adományok templomi újénekes könyvek beszerzésére, köszönettel fogadtatnak: Az estély rendezői: Bod Emma és Kelemen Ilona.

— **Táncmulatság a Libántelegen.** A gyergyólibántelegi önkéntes tűzoltó-

ság február hó 5-én táncmulatságot rendez. A 35 tagból álló testület, mint rendezőség élén Csákvári Gerenday László és Schiffmann Myron alparancsnok állanak.

— **Dalestély.** A helybeli Székely Dalegylet folyó évi március hó 27-én (husvét másodnapján) a Budapest-szálló színháztermében nagy szabásu hangversenyt fog rendezni. Az ezüst koszorús Székely Dalegylet három évi hallgatás után ismét meg akarja mutatni, hogy csak akarat és kitartás kell az oly féryes diadalt aratott egyet virágozni fog!..

— **„A cigány” Városfalván.** Szigligeti ez örökbecsű népszínművét adja elő február 6-án a Városfalvi Ifjúsági Egyesület kosaras táncvígalmommal egybekötve este 7 órakor kezdődőleg Városfalván. A darabban Balog Áron, Csiki Mózes, László De-nes, Jakab Dénes, Barta Ilona, Gedő Róza, Gál Ferenc, Hegyi Dénes, Zoltán Julianna, Balog Elek, Cseke Péter Zoltán Mária, Jakab Mária, Szabó Julianna, Sándor Róza, Barta Bálint, és Mózes Sándor szerepelnek. Az előadást Vajda Antal tanító rendezti.

— **Mének beosztása.** A folyó évi fedezetési idényre a menék beosztása s sepsiszentgyörgyi mentelepen február hó 11-én délelőtt fog megtartatni. A beosztást gróf Szapáry Péter min. tanácsos fogja eszközölni.

— **Bodéga.** E spanyol szó a kikötővárosokban áruraktárt, árutelepet, máshelyeken pedig borospincét, meg korcsmát jelent, a hol hideg ételeket és egész üvegekben vagy poharankint hazai és jobbminőségű borokat árusítanak. Ilyen Bodégák minden nagyobb európai városban vannak. Albert Péter polgártársunk is megnyitotta Székelyudvarhelyt az első Bodégát, melynek hirdetését mai számunkban találják olvasóink.

— **Bojkottal való fenyegetés — kihágás.** Ujpesten 8 szabósegéd megharagudott, hogy a többi szabómunkás nem fizeti a párt és szervezeti adót. Ezért fenyegető levelekkel ker sték fel és bojkottal fenyegették meg Antal Gábor és Róth Ferenc ujpesti mestereket, ha segédeiket el nem bocsájtják. Erre úgy a mesterek mint a segédek a rendőrkapitánysághoz fordultak, mely az ügyet az ujpesti előjárósághoz, mint 1. fokú iparhatósághoz tette át, mely őket kihágásban vétkeseknek mondta s egyenként 20—50 koronára ítélte. Az ítélet indoklása a következő: Antal József Gábor és Róth Ferenc tanuk vallomásaival beigazolást nyert azon körülmény, hogy Walter Ferenc és Mandik Antal nevű munkásaikat a szabómunkások szakszervezetének fenyegető reáhatása folytán voltak kénytelenek a munkából elbocsátani, a mely Rosenberg Fülöp, Berger Miksa, Feilner István és Zala Márton szakszervezeti vezetők elhatározásaiból származó fenyegetés részint élőszóval, részint írásban ifj. Horváth József, id. Horváth József és Závoda Pál hajtottak végre panaszlok és munkaadóikkal szemben. Miért is az I. II. és V. rendű terheltekkel szemben a törvény rendelkezése szigorított mértékben volt alkalmazandó. Noha terheltek erőszakos eljárása a jogrendet és személyes szabadság elvét mélyen sérti és így helyén volna a törvény teljes szigorának alkalma-

zása, büntetlen előéletük s hogy ezen esetek óta újabb panasz nem merült fel ellenük, mérsékelt büntetés alkalmazása indokolva van. Dr Jarmatzky Sándor helyettes polgármester.

— **Gyengeelméjük, gyengetehetségük felvétele.** A borosjenői gyógy-pedagógiai nevelő és foglalkoztató állami intézetbe a jövő iskola év kezdetén több növendéket vesznek fel. Felvételnek az ország bármelyik részéről a nevelő intézetbe 7—10 éves, a foglalkoztatóba 14 éven felüli nevelés-tanításra, illetőleg foglalkoztatásra alkalmas gyengeelméjű, gyengetehetségű gyerekek. Ugy a fizető, mint az ingyenes felvétel iránti kérvényeket a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz címezve legkésőbb június hó 10-ig kell megküldeni az intézet igazgatóságához. Bővebb tájékoztatást bárkinek nyújt az intézet igazgatója, Csapó György Borosjenő. (Arad m.)

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tek. Szerkesztő Ur!

Becsés lapja f. évi 7-ik számában „Válasz” stb. c. alatt olvasható közleményre tisztelettel kérem e rövidke feleletem közlését.

Tauitó-Egyeletünk közgyűlésén előterjesztett felolvasásomnak és az ezen alapuló határozati javaslatomnak elvi álláspontját, vagyis: a választ-erkölcsi öntudatban gyökerező, magyar, nemzeti nevelés magaslatos célzatát a nagys. kir. tanfelügyelő ur feloldó határozata nem érinti a legcsekélyebb mértékben sem. Sőt inkább a legszelebbkörű paed. tájékozottsággal, aggódó hazafias gondoskodással megindokolt tanfelügyelő határozat mintegy megerősíti felolvasásomban foglalt elvi kijelentéseket. Ez okból a magam részéről, — a továbbvivő felelkezésnek nem látom szükségét.

Soraím szives közléséért fogadja tek. Szerkesztő ur hálás köszönetem kifejezését.

Kiváló tisztelettel vagyok hive
Homoródalmás, 1910. jan. 26.

Krizsa Sándor.

*E rovat alatt közlöttékért a beküldő a felelős, Szerk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Czirmes Bálint urnak Székelykeresztúr. Nagy Lajoshoz int. válasza e számra későn érkezett. A lap az ön címére mult évi december közepe óta rendszeren megy. Csodáljuk tehát, hogy mégis másoktól kapott a közleményekre figyelmeztetést.

A kis gyermek elpusztul?

Adjon neki Scott-féle csukamájolaj Emulsiót és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

A Scott-féle Emulsió

már gyakran visszazólította szülőiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle Emulsió a legkiválóbb, úgy tisztaság, valamint az enészhetőség és gyors hatás tekintetében.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Allamilag ólomzárolt lucerna és lóheremagot tavaszi búzát, koránérő és bőtermő vetőzabot, bükköny, bal-tacim, répamag stb. vetőmagvakat elsőrendű, megbízható minőségben szállít a

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE MAROSVÁSÁRHELY.

Ne feledje el

hogy a hirdetések hasznára lesz
gondos átvilágítása
Önök valószínűleg
Aki nálunk hirdet annak sikere van.
A hirdetés szövegezésében szive-
sen segítünk; kívánatra **klisé** is beszerzünk.
Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re sziveskedjék hivatalozni.

Meghívó.

Az „Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet” 1910. év. február hó 15-én d. u. 2 órakor a vármegyeház kistermében tartja III-ik rendes közgyűlést.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak felmentése iránti határozat.
 2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak megválasztása.
 3. Módosított alapszabály megállapítása és elfogadása.
- A közgyűlésre a t. Tagokat tisztelettel meghívja:
Székelyudvarhelyt, 1910. év január hó 28-án.

Az igazgatóság.

Ad: 7950—909. kig.

HIRDETMÉNY.

Közzéteszem, hogy Székelyudvarhely város területén levő összes úrszékek tisztítása 1910. évtől 6 évre berbe adatik.

Felhívom azokat, a kik ezen úrszéktakarítást elvállalni óhajtják, azok ajánlataikat Székelyudvarhely város tanácsánál 1910. évi február 10-ig egyszáz korona bánatpénzzel együtt adják be.

A bérbeadásra vonatkozó feltételek a városi tanácsban megtekinthetők.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1910. január 25.

Gothárd János polgármester.

Lenvétel és lenmag-eladás.

Fiedler János székelykeresztúri lenkikészítő gyára közhírré teszi, hogy átvesz bármely mennyiségű kinyót vagy lekaszált lenet a legmagasab árban. Továbbá lenvetés céljaira valódi „Orosz” Perna i lenmagot tonnanakent a mely circa 85 kgr. tartalmu 20 korona készpénzfizetési árban a budapesti állomástól adhat. Mint-hogy ezen vetőmagból a rendelkezésre álló mennyiség már nem nagy, érdekeltek kéretnek megrendeléseiknek mielőbbi megtételére. A gyár vezetőség.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**
Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajattermésű és vörös borok.

Bodega

Székelyudvarhelyt Petőfi-u. 16. szám alatt.
Természetes jó bor és kitűnő sör kiszolgáltatása ülő és álló vendégeknek (zárt palackokban). Vidéki vendégek fogattal és anélkül való beszállása. Szives látogatást kér: **Albert Péter** tulajdonos.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

TALÁLÓS O O O O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember **mindentéle állást** kínál vagy keres, **mindentéle terményt** kínál vagy keres, **lakást** kínál vagy keres, **mindentéle butort** kínál vagy keres, **mindentéle ipari cikket** kínál vagy keres, **a legkülönbözőbb apróbb dolgokat** kínálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el, Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a „Székely-Udvarhely”-ben. **Apró a hirdetés, apró a költség!**

Amortizációs tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”. **KOLOZSVÁR** Terenc József-ut 7. szám a. Válaszbélyeg csatolandó.

Magyar Könyvteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Karpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szel Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszter-u. 27. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhiv.

MIÉRT

nem előfizetése Ön is **AZ ÜZLET** című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedére a lapnak előfizetési díja. Aki a csekély összegű „AZ ÜZLET”-re részánja, az jó üzletet csinál. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sasutca, 12. sz.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici, comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióv bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszónál és meghűléseknel.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — **Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerüzem az „Arany oroslánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.**

— A „Vasárnapi ujság” január 30-iki száma nagy érdekességű képet közöl: Hegedüs László rajzát József főherceg jelmezbábjáról, a művészek a helyszínén fölvevett vázlatai alapján. A lap első helyen dr. Mészáros Gyula közleménye áll a baskirokról, a baskir-földön fölvevett képekkel. A konstantinápolyi Csiraganpalota égését, a budapesti francia otthont, a budapesti utca új specialitását, a Messenger boyt érdekes képek mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Nagy Zoltán és Kosztolányi Dezső verse, Szemere György regénye, Ráthosi Viktor regényes korrajza a párisi kommunáról, Hrabovszky Julia elbeszélése. Egyéb közlemények: Oláh Gyula cikke az ébredés korszakáról, színház, tárcacikk a hétről s a rondes beti rovatok: Irodalom és művészet sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre 4 K a „Világkronika”-val együtt 4 K 80 fillér. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalában (Budapest, IV. kerület, Egyetem utca 4 szám) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, féltre két korona 40 fillér.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék **Betegh Pál** villamos územre berendezett könyvnyomdájában és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézt.

Magyar királyi államvasutak.

Óla Évrenyes 1909 október 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Téli menetrend.	Vv.	Vv.	Gyv.
8512	8514	8516		8511	8513	
	I—III.	I—III.		I—III.	I—III.	
655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	730	955
—	200	1220	„ B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) „	605	*1280	—
—	854	611	„ Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalva) „	510	*1050	—
—	1250	432	„ Szentágota vásártér — — — — —	555	938	—
447	1047	734	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	705	453	958
501	1100	747	Feheregyháza — — — — —	653	441	946
509	1108	755	Bún 211 sz. órház — — — — —	646	433	938
526	1120	810	ind. Héjasfalva (126) — érk.	637	424	929
540	1134	824	Ujszékely 2. sz. órház — — — — —	619	405	910
550	1144	834	Alsóboldogfalva — — — — —	610	355	900
60.	1158	845	Székelykeresztúr — — — — —	602	347	892
609	1206	856	Bóthfalva 6 sz. órház — — — — —	553	338	889
620	1217	907	Kisgalambfalva — — — — —	543	328	882
639	1236	926	Nagygalambfalva — — — — —	535	320	870
654	1251	941	Bögöz — — — — —	512	257	757
707	104	954	Bikafalva 11. sz. órház — — — — —	500	245	745
723	120	1010	Székelyudvarhely § — — — — —	445	230	730
805	544	910	ind. Székelykocsárd — — — — — érk.	616	250	616
201	1025	315	érk. Maros-Vásárhely — — — — —	740	—	240
436	1037	531	ind. — — — — —	526	—	1210
450	124	553	érk. Déda (Borszék-fürdő) ind.	—	820	—
808	302	905	ind. Küküllőszög — — — — — érk.	534	—	—
—	902	934	érk. Parajd — — — — — ind.	844	1243	654
—	1035	250	ind. Sepsiszentgyörgy — — — — — érk.	335	745	130
650	101	1244	érk. Madfalva — — — — — ind.	620	1205	425
906	316	523	érk. Gyergyószentmiklós — — — — — ind.	342	833	206
1116	344	918	„ Gyimes — — — — — ind.	—	514	1200
1101	435	928	Palanca — — — — — ind.	—	520	1124
—	858	700	ind. Brassó — — — — — érk.	—	—	1002
515	1050	305	Sepsiszentgyörgy — — — — —	816	159	633
645	110	451	Kézdivásárhely — — — — —	644	1220	450
850	228	720	érk. Beraczk — — — — — ind.	439	1016	234
1015	—	856	— — — — —	324	855	103

Stomorod-, Szejke fürdő vasúti állomása